

Første leder ved BUP Stokmarknes

En fødselshjelper i psykisk helsevern

Beate Heide

klinisk pedagog, Trondheim

Olav Sandvik

Psykolog Kari Anne Kjekshus kom til Vesterålen i 1973. I Håndbok for Studenter fra Universitetet i Oslo hadde hun lest at «Studenter frarådes på det bestemteste å ta utdanningen, da det ikke vil bli arbeid å få som psykolog».



FØDSELHJELPER: Gjennom mange år som psykolog for barn og ungdom i Vesterålen har Kari Anne Kjekshus vært vært med på å bygge opp barnepsykiatrien i området.

Kjekshus trosset håndboken, tok utdanningen og reiste til Vesterålen, hvor hun fikk arbeide innenfor det psykiske helsevernet i kommunen hele sitt yrkesaktive liv. 1. januar 1987 var hun med på å starte den første barne- og ungdomspsykiatriske poliklinikken (BUP) i Vesterålen, ved sykehuset på Stokmarknes. Hun ble værende der som leder til hun gikk av ved aldersgrensen for tre år siden. 23. mai i år markerte BUP-en sitt 20-årsjubileum, og vi benytter anledningen til å intervju lederen gjennom 16 år.

Tankelesere

Det er en dame med et strengt og rolig blikk som møter meg i den bokfylte boligen på Stokmarknes.

– Er det noen som er interessert i å lese om meg da? var svaret da jeg på telefon spurte om å få intervju pensjonisten.

Kari Anne Kjekshus forteller at folk flest tidlig på 1970-tallet hadde rare tanker om hvilke evner og kunnskaper en psykolog satt inne med.

– Det var ideer om at vi kunne se gjennom mennesker og lese tankene deres, ler psykologen.

Fra den første tiden minnes Kjekshus et broløst Vesterålen med smale veier og stuing på fergene.

– Du vet, de omtrent løftet de siste bilene på plass i ferga. Det var ofte bare så vidt bakhjulene hadde kontakt med dekket, og hele bakparten stakk utenfor, sier hun, og minnes dårlig vær i Sortlandssundet. – Da var jeg ofte skikkelig redd. Det var en dagsreise å komme seg til klientene ute i kommunen da jeg kom hit, forteller hun.

Da BUP-en ble startet, ble det andre tider.

– Det skal være forskjell på førstelinjetilbudet og tilbudet som blir gitt i spesialisthelsetjenesten, sier hun med en strenghet mange har fått oppleve opp gjennom årene.

BUP stilte strenge krav til innsøkingshenvisningene, men Kjekshus kan stolt fortelle at det alltid var kort vei fra innsøking til behandling på poliklinikken.

Hold deg unna Nic!

Faglig ligger den psykodynamiske tenkingen nærmest Kari Anne Kjekshus' hjerte.

– Jeg har videreutdanning på Institutt for Psykoterapi, forteller hun bak en blå røyk av tobakk.

– Her oppe i Vesterålen har jeg virkelig fått bruk for utdanningen min, og i BUP var det krav om at lederen av poliklinikken skulle være enten psykolog eller legespesialist.

Interessen for barne- og ungdomspsykologi har fulgt Kjekshus i hele hennes profesjonelle liv. Som nylig uteksaminert cand.psychol. begynte hun i en utdanningsstilling ved Nic Waals institutt.

– Faren min, som var lege, var kullkamerat av Nic, men han hadde liten tro på at barn kunne ha psykiske problemer. Mens jeg studerte psykologi, gav han meg to råd: «Hold deg unna parapsykologi og Nic Waal!»

Men den unge psykologen fulgte altså bare det ene rådet.

– Det har vært mye glede i det å jobbe med barn og ungdom, forteller Kari Anne. – BUP har vært en god arbeidsplass, og det kjentes både riktig og selvfølgelig da vi markerte min avgang. I de siste årene kjente jeg på at det var tøft å sitte med det faglige og administrative ansvaret. Administrasjonen

på sykehuset skal ha all honnør for at de har stått på for BUP når det trengtes. Vi hadde alltid et ok samarbeid, smiler hun.

Kjekshus forteller at det har skjedd mye i fagfeltet siden hun studerte på 60-tallet, og også fagpersonen har utviklet seg.

– Jeg er mer pragmatisk nå, ler hun.

Hun har hele tiden prøvd å følge med i de faglige trendene, og forteller at hun blant annet var med på å bygge opp et innholdsrikt fagbibliotek ved BUP-en på Stokmarknes.

Pionerarbeid

– Da vi overtok det gamle søsterhjemmet i januar 1987, var det så tomt der oppe at det var ekko mellom veggene. Ingenting var på plass, og alt måtte skaffes.

Det første Kari Anne Kjekshus gjorde, var å dra på opplysningsturné til alle kommunene sammen med kollegaen Krístrún Sigurðardóttir for å fortelle om den nye oppbyggingen av psykisk helsevern for barn og unge.

– De fleste lurte på hvilke saker de kunne melde til BUP, minnes Kjekshus. – Det var mye enurese (nattevæting) de første årene. Vi styrte fælt sammen med helsesøstrene med tissematter og slikt, ler hun, og legger til: – Helsesøstertjenesten er gode å ha. Vi begynte med en gang med tverrfaglige møter med helsesøstrene, leger, barnevernstjenesten og PPT ute i kommunene. Det var et godt system som sikret barn en helhetlig behandling.

Som leder har hun sett mange medarbeidere komme og gå.

– Det ble mer stabilitet med de som fant seg ledsagere her oppe og ble boende.

– Vi hadde ikke noen avdeling for psykiske vansker i hele Nordland i 1987. Det var derfor begrenset hvor vi kunne få lagt inn syke barn. Det er heldigvis annerledes nå, sier hun.

Pensjonisttilværelsen

Kari Anne hadde store planer da hun ble pensjonist.

– Jeg skulle reise mye, men så ble jeg syk. Det er ikke så lett å planlegge en reise med den transsibirske jernbanen med en rullator som reisefølge, ler hun. Hun finner det vanskelig å gå på fjellet også, noe hun ellers alltid har likt svært godt.

– Jeg har gått på russiskkurs to ganger, og Russland høres flott ut, sier hun og gløtter mot de rikholdige bokhyllene. Hun leser krim og alt mulig annet.

– Det siste jeg har anskaffet meg, er etymologisk ordbok. Det er så morsomt å se hvor ordene kommer fra, sier hun, mens hun peker på en tykk bok med røde permer.

Det var tilfeldigheter som fikk henne nordover, men trivsel i Vesterålen som fikk henne til å bli.

– Det er her jeg har vennene mine, nettverket mitt og røttene mine. Jeg holder forresten på å strikke sokker til barnebarnet, sier hun, og viser frem en halvstrikket sokk som stikker frem under noen bøker. Heldigvis kjenner omsorgen for barn og unge ingen aldersgrense.